

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Yerel Yönetimler için Bisiklet Kurye Uygulama Rehberi

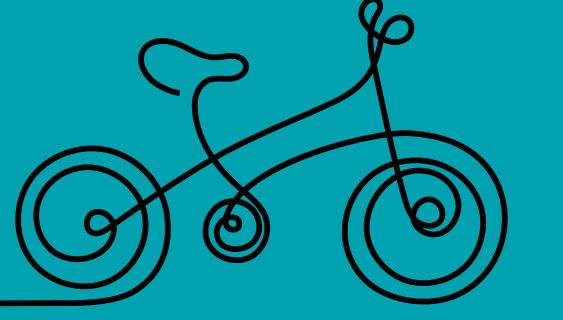
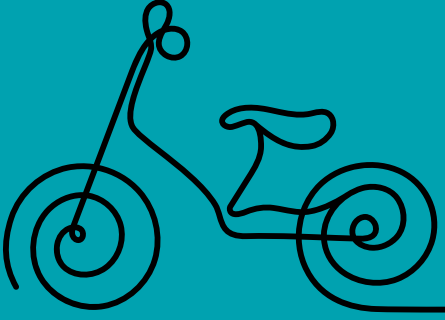

Good4Trust.org

Yerel Yönetimler için Bisiklet Kurye Uygulama Rehberinin amacı, proje süresince yaşadığımız olumlu ve olumsuz deneyimleri paylaşarak uygulamak isteyen kişi, ekip ve yerel yönetimlere kolaylaştırıcı bir kitapçık sunmaktır.

Rehber kitapçıkta, bisiklet kuryeliğın kısa tanımından nasıl bir araştırma süreci izlediğimize; uygulama sürecinde nelere dikkat edildiğine; iletişim ağıının nasıl yürütüldüğüne ve gelecek aşamalara dair bilgiler bulabilirsiniz. Daha detaylı bilgi almak ya da projenin geliştirme aşamasını incelemek isterseniz KAVŞAK Ağı Mikro Hibe kapsamında hazırladığımız raporu inceleyebilir ya da bizlerle iletişime geçebilirsiniz.

Bu doküman Avrupa Birliği'nin maddi desteğı ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Türetim Ekonomisi Derneğı sorumluluğı altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Koordinasyon ve İletişim:

Türetim Ekonomisi Derneğı

www.turetimekonomisi.org

Kavşak Ağı Platformu

www.kavsak.net

Hazırlayan ve Derleyenler:

Meryem Betül Erişen

[Proje Yürütücüsü]

Şehir Planlama &

Ekolojik Tasarım

meryem@turetimekonomisi.org

Münevver Yegül

Sürdürülebilir Proje Planlama &

Çevresel Hareketlilik /

Aktivizmi

munevveryegul@gmail.com

Eylül, 2022

İzmit

nedir?

Bisiklet 1700'lerin sonlarından beri hayatımızda olan bisikletler, bir ulaşım ve taşıma aracı olarak insan hayatını kolaylaştıran basit ve pratik çözümlerden biridir.

Günümüzde de halen birçok alanda, temel özellikleri değişmeden kullanılır ve enerji ve verimlik kazanımları sağlar. Son yıllarda çok çeşitli amaçlar için farklı tür ve özelliklerde bisikletler üretilmekte ve çevre kirliliği yaratmaması, ekonomik ve pratik olması gibi nedenler ile birçok insan tarafından tercih edilmektedir.

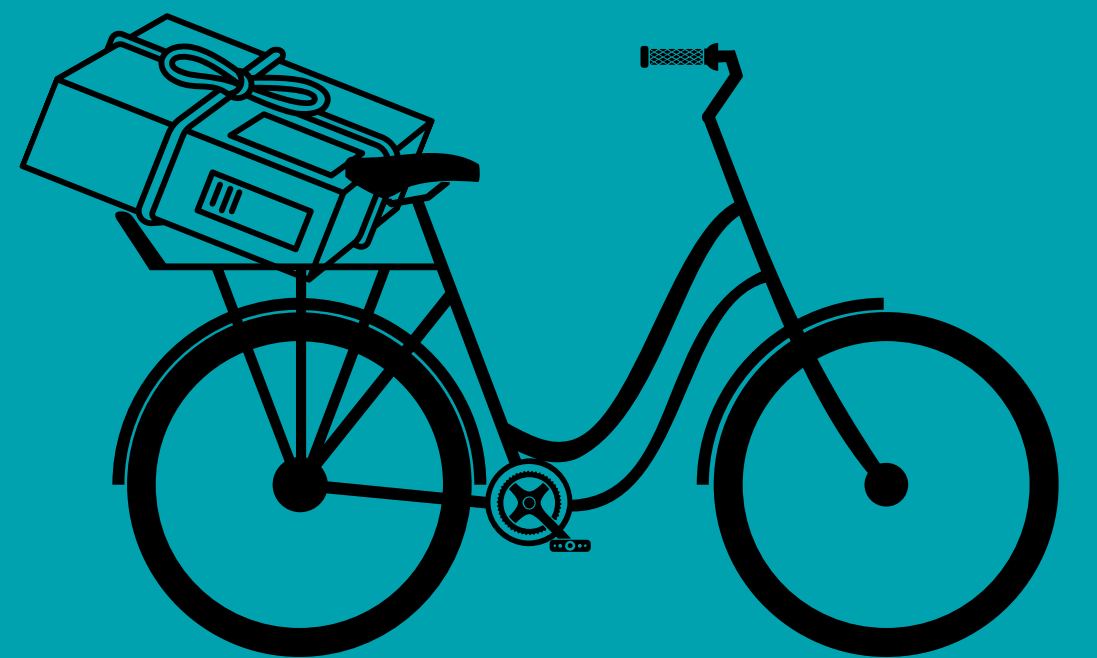
Bisikletli kuryeler, bisikletle taşımaya uygun çeşitli ürünleri bisikletleriyle ve gereken özel ekipmanlar ile taşıyan ve teslim eden kişilerdir. Trafikte bisiklet sürmeye ve yön bulma kabiliyetine iyi hakim olan bisikletli kuryeler çoğunlukla şehirlerin merkezi iş bölgelerinde bulunur ve dağıtım yapmakta görev alırlar.

Tarihçesine baktığımızda, bisiklet kuryelik 1860 yıllarından beri yani pedallı ve insan gücü ile gidebilen araçların ilk gelişiminden itibaren kullanılan bir yöntemdir. Özel şirketlerin bünyelerine bisiklet kurye çalışanları almasıyla ya da bisiklet kurye ekiplerinin kurulmasıyla yaygınlaşmıştır.

Bisikletli kuryeler günümüz kurye uygulamalarına kıyasla daha ekonomik, daha hızlı dağıtım ve lojistik ağlarının ve de güvenilir ve kalifiye çalışma ortamlarının oluşturulmasında katkı sağlar ve toplumsal bir kazanım sağlarlar.

Bisiklet kuryelerinin çalışma koşulları ülkeden ülkeye, şehirden şehire ve uygulayıcılara göre çok çeşitli değişiklikler göstermektedir. Bireysel kurye ve işveren arasındaki ilişkiyi düzenleyen sözleşmeler, yerel bir yönetmelik kadar yasalara ve uygulamalara da tabidir. Bazı uygulamalarda bisikletli kuryeler, komisyon üzerinden ücret ödenen bağımsız yüklenicilerdir ve sağlık sigortası gibi avantajlardan yararlanamazlar veya kurye şirketinin tüm avantajlarından yararlanan düzenli çalışanları da olabilirler. Çoğu ülkede, tüm bisikletçiler için geçerli olanların ötesinde yasal gereklilikler yoktur. Yine de dünya çapındaki bazı bölgelerdeki uygulamalar, kurye bisikletlerinin ruhsatlandırılmasını gerektirir.

Bisikletli teslimat personeli, trafikteki araçlar ile yaşanabilecek olan yaralanma, bisiklet hırsızlığı ve benzeri tehlikeleri ile karşılaşabilir, ancak bu riskler kuryelerin çalışma koşullarını iyi şekilde anladığı ve uyguladığı gruplarda ve iyi tasarlanmış ve trafiği sakinleştirilmiş çalışma bölgelerinde azaltılabilir görünmektedir.

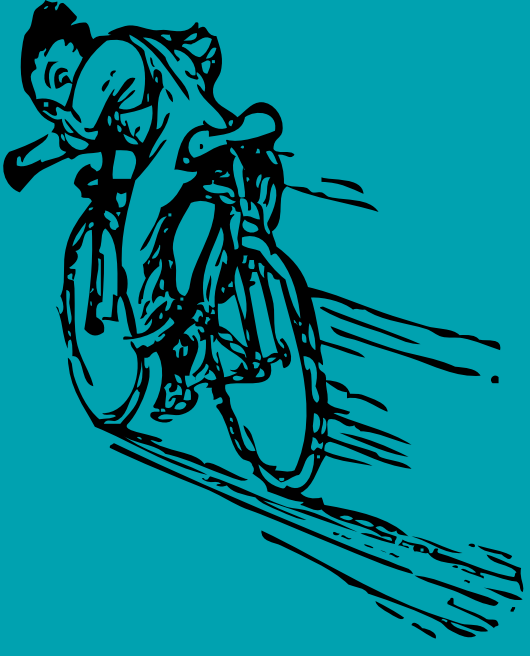
neden

bisikletli

kurye?

düşük karbon ayak izi

Kullanılan araç bisiklet olduğu için ulaşım amaçlı bir karbon salınımı gerçekleştirmez. Trafik yoğunluğu oluşturmaz, trafik gürültüsüne katkıda bulunmaz.

hızlı teslimat

Şehir trafiği sıkışıklığında hızla yol almak için ayrıcalıklı bir ulaşım ve teslimat çözümdür. Bisikletle yapılan dağıtım ağlarında motorlu taşıtlarda karşılaşılan, bakım maliyetleri, park sınırlamaları açısından bir avantaj sunar.

yerel ekonomiye destek

toplumu spora teşvik eder ve çoğunlukla yarı-zamanlı ve ek iş imkanı ile çok kişiye kazanç sağlama fırsatı sunulur. Üretilen ürünlerin en az maliyetle son kullanıcıya ulaşmasını sağlar.

doğrudan iletişim

Yerel ekonominin gelişmesine, esnaf ile halk arasında daha yakın etkileşimlerin gelişmesine olanak tanır. Yerel ağların ve üretimin gelişmesine ve mahalle kültürü ve bilincin gelişmesine de katkı sağlar.

zorlukları

uzun mesafe

Bisiklet kuryelik dünya genelinde kent içi paket teslimatında bir kargo alternatifi sunmaktadır. Bu alternatifin kent içerisinde sınırlı kalmasının temel sebebi ise uzun mesafenin bisikletliye olan efor maliyeti ve şehirlerarası bisiklet yollarının kontrol edilemezliği. Buna bir alternatif olarak, bisiklet kurye ağları şehirlerarası ulaşım sistemleri ile entegre çalışabilir ve yol durumundan emin olunmayan bölgelerde toplu ulaşım araçlarını kullanma hakkı verilebilir.

hava koşulları

Hava koşulları bisikletli için doğrudan etkili bir faktördür. Bisiklet kuryeler için taşıdıkları paketlerin güvenliği sebebiyle daha da dikkat edilmesi gereken bir konu olarak ele alınabilir. Önlem olarak, gerekli bisiklet ekipmanları, kıyafet ve paketler için ise korumalı çantalar kullanılabilir. Bu önlemlere rağmen bisiklet kuryelerin aktif çalışamayacağı hava koşullarıyla karşılaşılabilir ve bu durumlarda güvenlik riske atılmamalıdır.

paket hacim ve ağırlığı

Bisiklet kuryelerin teslim etmek için aldıkları paketlerin hacim ağırlıkları zorlaştırıcı olabilir. Buna ek olarak teslim edilecek paketlerin bisikletli kuryenin taşıma ekipmanlarına uygun bir şekilde paketlenmiş olması gereklidir. Paket hacim ya da ağırlığının fazla olduğu durumlarda, üretici ve bisikletli kurye iletişime geçerek yolu kısaltacak bir noktada buluşabilir ya da paketler farklı parçalara bölünerek teslim edilebilir.

güvenlik

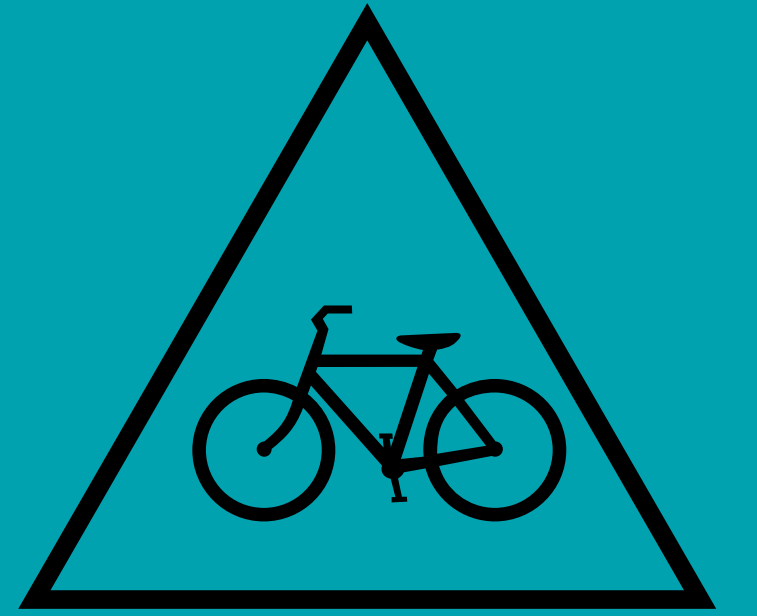
Güvenlik bisiklet kuryeler için bir çok açıdan tehdit oluşturabilir. Güvenlik sorunları motorlu araçlardan, yayalardan, düzensiz ve bakımsız bisiklet yollarından ya da bisikletlinin kendisinden kaynaklı ortaya çıkabilir. Güvenlik sorunları ne yazık ki çoğunlukla dışa bağlı faktörler olduğu için gelişmesi zaman alacak konulardır. Bisiklet kullanımı etrafındaki diğer etmenlerle birlikte değerlendirilerek eğitimi ve kullanımının arttırılması güvenlik sorunlarının birbirine bağlı bir şekilde çözülmesine katkıda bulunacaktır.

nelere

dikkat etmeli?

1. Güvenlik

Güvenlik projenin sahada etkin ekibi olan bisikletli kuryeler için öncelikli tutulmalı ve hiç bir paketin sağlamlığı ya da hızlı ulaştırılması bu kaygının önüne geçmemelidir. Bisiklet Kurye Ağı oluştururken alınan geri dönüşler doğrultusunda güvenlik her adımda geliştirilecek bir konu olarak ele alınmalıdır. Uzun dönemde bisikletli için sağlanan güvenlik, yol düzenlemeleri ve toplumun farkındalığı ile yaya ve araç kullanıcılarına da yansıyacaktır.

2. İletişim & Katılımcılık

Bisiklet kurye projesi hem uygulamasında hem de ikincil faydaların etkilerinin görüleceği uzun dönemde farklı kitleleri bünyesine almaktadır. Bu yüzden projenin her aşamasında katılımcılığı

ön planda tutarak herkesin eşit söz hakkı olabileceği bir ortam yaratmak ve kentteki farklı kullanıcıların

önerilerini şikayetlerini dinleyerek gelişme sağlamak projenin sürdürülebilirliği açısından önemli rol oynamaktadır. Farklı kullanıcıların sesini duymak yalnızca tek bir açıdan değil, bir uygulamanın farklı noktalardan da nasıl etkisi

olabileceğini bizlere göstermektedir. Katılımcı iletişimi sağlamak adına, düzenli olarak görüşmeler düzenlenebilir ve konuyla ilgili çalıştaylar yapılabilir.

3. Organizasyon

Projenin organizasyonu kimlerin nasıl fayda sağlayabileceği ve hangi rolde rahat ettikleri doğrultusunda belirlenmelidir. Projede farklı ekiplerin oluşturulması ve adım adım projeye dahil edilmesi kendi içerisinde bir kontrol mekanizması oluşturmasını sağlayacaktır. Farklı ekiplerde yer alan kimseler kendi içlerinde zaman uygunluklarına ve ilgi alanlarına göre görev dağılımı yapabilirler. Projenin tek bir yerden değil, bir çok kişinin aktif katılımı ve fikri ile yürütülmesi aşamaların şeffaflıkla ve adil olarak yürütülmesi için önemlidir.

4. İkincil Faydalar

Bisiklet Kuryeliğin bizlere düşük karbon emisyonlu, hızlı ve güvenli paket teslimat seçeneğini sunmasının yanında uzun dönem faydaları da bulunmaktadır. Bunlar, kent içerisinde bisiklet kullanımının artmasının ve çevre odaklı çalışmaların ilerletilmesinin zaman

içerisinde sosyal yapı üzerindeki etkileridir. Kent içerisinde bisiklet kullanımının artması, bisiklet yollarının diğer kent kullanıcıları tarafından işgal edilmemesi; güvenlik önlemlerinin kullanıma bağlı olarak arttırılması; bisikletliye saygının artması ve benzer farkındalık yoluyla kazanılacak faydalar olarak sıralanabilir.

Bisikletin mümkün olan mesafelerde ulaşım/ taşıma amaçlı kullanılması ise kent içerisinde hava kirliliği ve gürültünün azalmasına sebep olacağı için bu süreçte insan-çevre ilişkisi gelişecek ve dolayısıyla kentte yaşama kalitesi de artacaktır.

Bu veya benzeri ikincil faydaların proje süresince göz ardı edilmemesi, projenin amacının korunması ve bu amaç doğrultusunda geliştirilebilmesi için faydalı olacaktır.

Aşamalarıyla

"İzmit Çarşısı

Bisiklet Kurye Ağı"

1. Fikrin Geliştirilmesi

İzmit Çarşısı Bisiklet Kurye Ağı projesinin tohumları öncelikli olarak kent içerisinde paket teslimatının neden daha çevreci yapılamayacağı sorusuyla ortaya çıktı. Bu sorunun peşine düşünce aslında bir çok açıdan daha kentlerdeki yaşamı güzelleştirebilecek bisikleti de dahil ederek bir uygulama gerçekleştirebileceğimizi düşündük.

2. Araştırma

Projenin fikri, amacı ve genel çerçevesi belirlendikten sonra dünyadaki ve Türkiye'deki benzer uygulamaları araştırdık. İletişime geçtiğimiz bu alanda çalışmış ekiplerden ve kişilerden deneyimleri ve uygulamalarını dinledik.

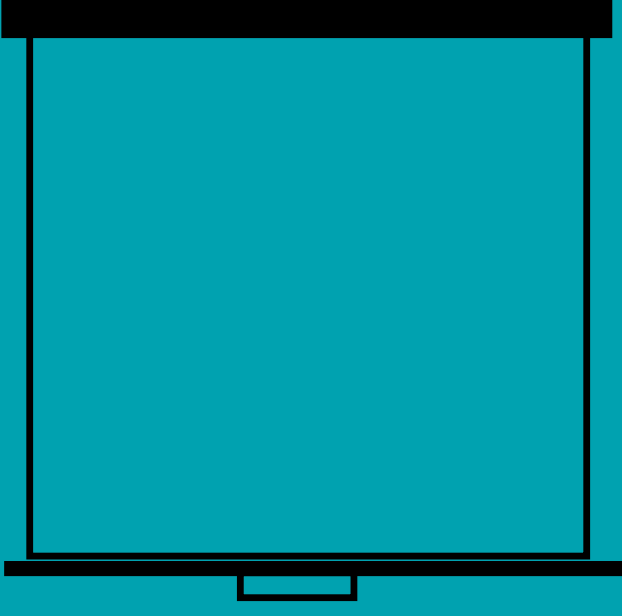
3. Ön-duyuru ve Online-Çalıştay

Projenin ön duyuruları ilgili hesaplar üzerinden paylaşıldı. Devamında ise İzmit kenti kuallanıcılarına, İzmit ve diğer bölgelerdeki bisikletlilere ve bisiklet ekiplerine proje ile ilgili ön fikirlerini alabileceğimiz ir form yaygınlaştırıldı. Bu formda kişilerin beklentilerini, ne katabileceklerini ve ne düşündüklerini öğrenmiş olduk. Formun ardından herkese açık online-çalıştay düzenleyerek projenin detaylarını paylaştık ve soruları yanıtladık.

4. Uygulamanın Planlanması

Uygulama sürecinin planlanmasında yapılan araştırmalar ve mevcut uygulamalar baz alındı. Güvenlik önlemleri, kullanılan ekipmanlar, ücretlendirme, uygulama gibi konularda 'iyi örnek' olarak belirlediğimiz uygulamalardan zaman içerisinde geliştireceğimiz hedefler koyduk. Bu hedeflerin zamana yayılması, uygulamadan gelen geri dönüşler ile ortaklaşa değerlendirilmesi

5. Tanışma Toplantısı ve Eğitim

İzmit'te gerçekleştirdiğimiz ilk yüz yüze etkinlik olan 'tanışma toplantısı ve eğitim'de projenin planlanan uygulamasına dair detaylı bilgi verildi, katılımcılarla fikir paylaşıldı. İkinci bölümünde ise genel bisiklet eğitimi ve bisiklet kuryelik deneyim paylaşımı gerçekleşti.

6. Uygulama Süreci

Uygulama süreci projede yer almak isteyenlerin ve üreticilerin bir arada bulunduğu bir iletişim ağı kurmak ile başladı. Bu iletişim ağı, paket teslimatı için üretici ve bisiklet kuryelerin iletişim kurabilmesi amacıyla kuruldu.

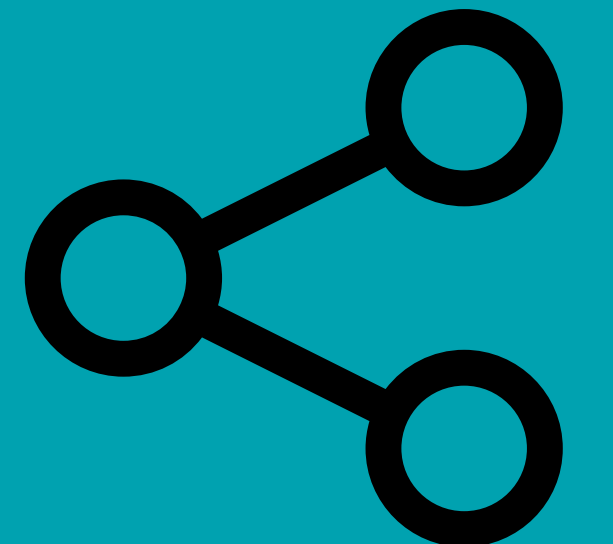

7. Online Çalıştay ve Etkinlikler

Uygulama adımının başlamasının ardından, belirli aralıklarla yapılması planlanan online çalıştayların ilki gerçekleştirildi. Bu çalıştayda uygulama sürecinde yaşanan zorluklar konuşuldu ve geliştirilmesi gereken noktalar yeniden değerlendirildi. Uygulama sürecinin herkes adına daha verimli ilerleyebilmesi için planlama yapıldı.

8. Duyuru ve Paylaşımlar

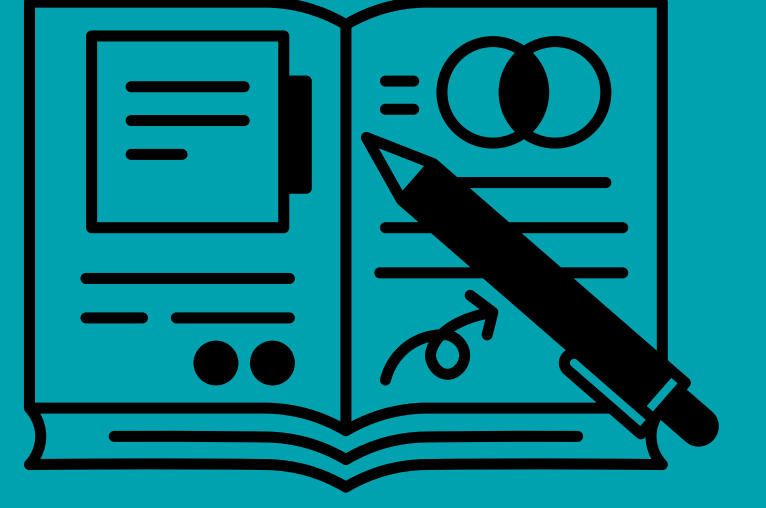
Proje sürecinde yaşanan deneyimin paylaşılması ve projenin yeni katılımcılarına ulaşabilmek adına sosyal medya üzerinden duyurular yapıldı. Projenin seçilen pilot bölgesi 'İzmit' dışında farklı bölgelerde de uygulanabilmesi adına bir rehber kitapçık hazırlandı.

Gelecek Aşamalar

1. Eğitimler

Uygulamanın belirli bir yoğunluğa ve düzene ulaşmasının ardından projede yer alan bisiklet kuryelere öncelik veren eğitimler düzenlenmesi planlanmaktadır. Bu eğitimler belirli aralıklarla ve farklı konulara odaklanarak sürdürülebilir.

2. Çalıştaylar

Projenin ikincil faydalarında da yer aldığı gibi, proje uzun süreçte kent içi ulaşım ve kişilerin gündelik hayatlarında farkındalık yaratmayı öngörmektedir.

Bunu desteklemek adına bisiklet ile ilişkili, hayatımızı etkileyen konularda sosyal farkındalığı artırma ve bilgi paylaşımı amaçlı çalıştaylar yapılması planlanmaktadır. Bu çalıştayların konuları ve içerikleri projeye farklı deneyimlere sahip farklı kesimlerden ekip yada bireylerin katılımıyla şekillendirilebilir.

3. Kent içi Buluşma Noktaları

Bisiklet kuryeliğin tercih edilememe sebeplerinden biri de uzun mesafe ve yol koşulları. Bu engeli bir miktar aşmak adına kent içerisinde buluşma ve teslimat noktaları belirlenebilir.

Bu noktalar, güvenliği sağlanmış ve bu amaçla kullanıldığı bilinen noktalar olmalıdır.

Teslimat noktaları üretici, bisiklet kurye ve teslim alan kişinin iletişimi doğrultusunda kullanılabilir.

Bu noktalar bisikletlilerin yolun bir kısmı yüzünden teslimatı reddetmesinin önüne geçerbilir ya da zaman tasarrufu sağlayabilir.

4. Atölyeler

Atölyeler, katılımı arttırmak ve projeyi yaygınlaştırmak adına yapılacak etkinliklerdir. Kentte yaşayan farklı kesimlere hitap edecek ve çeşitli faaliyetlerle fikirlerini paylaşabilecekleri özgür bir ortam oluşturmayı hedeflemektedir. Diğer çalıştaylardaki çıktıların yazılı rapor olarak toplanmasının yanında atölyeler sonucunda farklı duyular ve perspektifler ile hazırlanmış çıktılar elde edilmesi planlanmaktadır. Atölye içerikleri katılımcı kitlesine göre belirlenmiş oyunlar ve etkinlikler ile açık ya da kapalı alanlarda düzenlenebilir.

4. Güvenlik Önlemleri ve Düzenlemeler

Bisiklet kurye ağı projesinin ikincil faydaları olan güvenliğin geliştirilmesi ve kent içi sürdürülebilir ulaşım planlaması uzun

dönem kent planlaması ile birlikte yürütülmelidir. Güvenliğin gelişmesi sosyal farkındalığın artması ile ilişkili olduğu kadar kent içi düzenleme ile de doğrudan ilişkilidir. Uzun dönemde bu planlamaya katkı sunacak atölyelerin planlanması katılımı destekleyecektir. Planlamanın bu katkılar doğrultusunda yapılması farklı kitlelerin faydasına hitap edecek sonuçlar elde etmek için önemlidir.

5. Duyuru Etkinlikleri

Bisiklet Kurye Ağı projesinin her aşamada planlanan etkinliklerinin herkesin katılımına açık olması, katılımı sağlamanın yanında duyuru niteliği de taşımaktadır. Proje kapsamında yapılan etkinliklerin öncesi ve sonrasında iletişim ağları üzerinden duyurulması proje ilerlemeye devam ederken katılımın devam etmesi açısından önemlidir. Etkinliklerin ardından yapılacak duyurular katılımcıların gelişmelerden güncel olarak haberdar olmasını sağlayacaktır.

Neden

Uygulamalı?

Yerel Yönetimler için;

- **Entegre sürdürülebilir ulaşım**

Kent içi ulaşım ve paket teslimatlarında motorlu araçlar yerine bisiklet kullanılması trafiği rahatlatarak farklı ulaşım araçlarının birbirine entegre kullanımını ve planlamasını destekleyecektir.

- **Sağlıklı toplum**

Bisiklet kullanımı toplumu spora teşvik ederek gündelik yaşamdaki hareketliliği arttırır. Ayrıca motorlu araçlar yerine bisikletlerin tercih edilmesi hava ve gürültü kirliliğini azaltarak kentteki yaşam kalitesini arttıracaktır.

- **Yerel ekonomiye destek**

Bisiklet kuryelik yapacak kişiler kendi bölgelerindeki ticari hareketliliğe destek verecektir. Ayrıca kent içi teslimatlar için bisiklet kuryelerin tercih edilmesi, dışarıdan istenilebilecek bir ürünün aynı bölgeden talep edilme oranını arttıracaktır.

- **Sosyal yapının güçlenmesi**

Bisiklet kurye ağı sayesinde üretici, kurye ve tüketicilerin doğrudan iletişim kurabilmesi yerel ekonomideki iletişimin güçlenmesini sağlayacaktır.

- **Toplumsal kazanım**

Bisiklet kullanımı kentlileri spora teşvik etmekle birlikte, yaşadıkları bölgeyi daha iyi tanımalarını sağlayacaktır. Bisikletlilerin artması ve kent içi sistemlerde çevresel değerlerin göz önünde bulundurulması ile toplumdaki farkındalığın artması öngörülmektedir.

Bireyler için;

- **Ek gelir imkanı**

Kentte yaşayan bireyler için bisiklet kuryelik kişilerin kendi zaman uygunluklarına göre tercih edebileceği, dilediğinde çalışabileceği bir ek gelir imkanı sunmaktadır.

- **Sağlıklı yaşam**

Bireylerin bisiklet kullanarak ek gelir sağlayabilmeleri gündelik hayatlarında sağlıklı aktiviteler yapma imkanı tanır.

- **Kent içi sürdürülebilir çalışmalara katkı**

Kentte yaşayanların kentin gelişmesine ve değişmesinde etkili olan çalışmalarda aktif olarak yer alması kendi taleplerini doğrudan iletebilmeleri için olanak sağlar. Bisiklet kurye ağının farklı rollerinde yer alan katılımcıların çevreci ve ekonomik seçeneklere ulaşması kolaylaşır.

Uygulamada Temel Gereklilikler

Bisiklet kuryeliği için en gerekli ekipman bir bisiklettir. Ayrıca hırsızlıkları önlemek için bir bisiklet kilidi, her hava şartında bisiklet sürebilmek için havaya uygun dayanıklı giysiler, basılı veya çevrimiçi erişilebilen bir bölge haritası gerekmektedir.

Çoğu bisiklet kuryesi ayrıca bir bisiklet kaskı, görünürlüğu ve reklamı daha fazla yapmak için de projenin ismini taşıyan çeşitli baskılı giysi ve/veya materyaller kullanır. Kuryelerin çoğu, teslimatları ve kişisel eşyaları taşımak için bir bisiklet heybesi veya sırt çantası ile dağılımlarını gerçekleştirir. Daha geniş hacimli yükleri taşımak içinse bisiklete monte edilmiş sepetler veya kutular ya da kargo bisikletler kullanılır. Ayrıca bisiklet için gereken güvenlik ekipmanlarını da [ışıklar, çamurluklar vb.] görünürlüğu arttıran ve olası yaralanmaları daha aza indirgeyen etkiler sunar.

Kuryeler, dikkatli ve özenle çalışan kişiler olmalı, telefonla iletilen güncellemeleri takip edebilmeli, taşıdığı eşyanın güvenliğinden sorumlu olmalı, fiş, fatura, makbuzlar ve ödemeler gibi son alıcıya ulaştırabilmeli, gereken ödemeyi doğru şekilde alabilmeli ve gönderene tekrar bu çıktıları doğru şekilde iletebilmek gibi sorumlulukları da alabilmelidir. Ayrıca kuryeler yerel halk ve esnaf ile birebir etkileşim halinde olacağından, kuryelerin belirli kriterleri karşılayabilen kişilerden seçilmeleri de iş kalitesini arttıracak bir etki sağlayabilir.

notlar

